Evaluatie Maatschappelijke Participatie 2022-2024 en Ambities 2024 en 2025

Inleiding
In deze notitie gaan wij in op de voortgang van de aanpak maatschappelijke participatie. De voortgang van deze aanpak is voor het eerst geëvalueerd in juni 2023 en de raad is hierover geïnformeerd via de raadsinformatiebrief Stand van zaken Maatschappelijke Participatie (kenmerk: 23.048582) van 4 juli 2023. In deze raadsinformatiebrief zijn wij ingegaan op de cijfers over de periode september 2022 tot juni 2023.

In deze notitie evalueren wij onze aanpak over de gehele periode vanaf juni 2022 tot juli 2024 om zo een totaalbeeld te krijgen van de aanpak maatschappelijke participatie. In onderstaande notitie staan daarom de cijfers over de periode september 2022 tot juni 2023 als de cijfers over periode juni 2023 tot juli 2024.

De aanpak Maatschappelijke participatie
Met de kadernota Maatschappelijke Participatie 'Meedoen werkt' (15 juni 2021) en de uitvoeringsagenda Maatschappelijke Participatie (14 december 2021) zijn de eerste stappen gezet om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt maatschappelijk te laten participeren. Deze eerste inzet werd daarbij ondersteund door middel van de motie "Iedereen doet mee" waarin de keuze gemaakt is om het aantal consulenten uit te breiden.
In de uitvoeringsagenda is de volgende aanpak omschreven:

- Starten met een mix van inwoners
- Via het heronderzoek inkomen een eerste schifting maken van de betreffende inwoners.
- Denken in mogelijkheden en belemmeringen wegnemen
- Werving en inzet participatieconsulent en ondersteuning

De aanpak moest resulteren in een van onderstaande drie paden:

1. De inwoner gaat aan de slag als vrijwilliger of mantelzorger;
2. De inwoner gaat aan de belemmeringen werken;
3. De inwoner stroomt door naar een hogere trede op de participatieladder en wordt overgedragen aan het Werkgeverservicepunt (WSP) omdat er een vermoeden is dat de inwoner klaar is voor arbeid

Screening en indeling routes
In de periode juni 2022 tot september 2022 zijn de participatieconsulenten gestart om de groep inwoners in trede 1 en 2 in beeld te brengen door middel van een uitgebreide screening van het bestand via dossieronderzoek. Door de participatieconsulenten zijn op dat moment 1109 dossiers gescreend.

Uit deze screening kwam naar voren dat het hier gaat om een uiteenlopende groep inwoners. Na de eerste screening is de totale groep daarom onderverdeeld in vier routes, namelijk de routes activering, beweging, max. haalbaar en zorg/rust.

<u>Route A: Activering</u>
Inwoners van wie verwacht wordt dat zij in staat zijn om op korte termijn te starten met vrijwilligerswerk, die geen ernstige belemmeringen hebben om geactiveerd te worden. Van deze groep wordt verwacht dat zij binnen een jaar doorstromen naar een hogere trede op de participatieladder.

Route B: Beweging
Inwoners met meervoudige problematiek die bereid zijn om aan deze problematiek te werken. Deze cliënten zijn naar verwachting op weg naar activering. Van deze groep wordt verwacht dat zij binnen 12 – 18 maanden doorstromen naar route A of naar een hogere trede op de participatieladder.

Route C: Max haalbaar
Inwoners die momenteel al op hun maximale participatie zitten, die bijvoorbeeld al vrijwilligerswerk, mantelzorg of parttime werk doen. Van deze groep wordt verwacht dat zij nog minimaal 2 jaar nodig hebben om door te stromen naar een hogere route of naar een hogere trede op de participatieladder.

Route D: Zorg / Rust
Inwoners die momenteel nog niet in staat zijn om maatschappelijke te participeren. Er is hier sprake van langdurige fysieke of psychische klachten, verslavingsproblematiek en/of overige belemmeringen. Van deze groep wordt verwacht dat zij niet binnen 2 jaar doorstormen richting een hogere route of trede op de participatieladder.
Na de screening is vastgesteld dat de volgende aantallen in de betreffende routes in te delen zijn*.

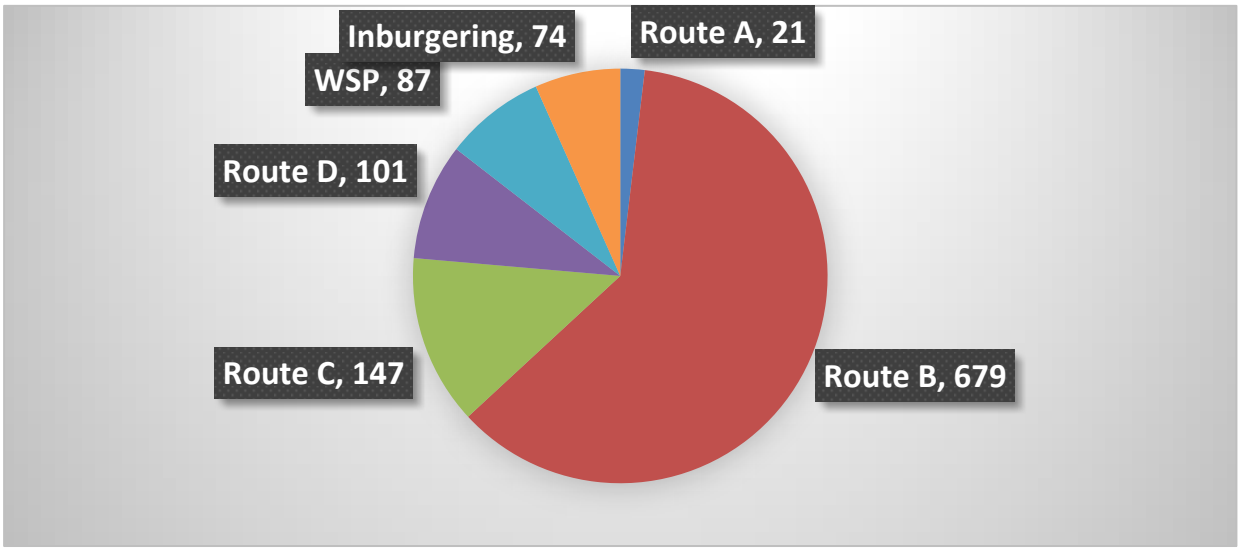

* Zie raadsinformatiebrief Stand van zaken Maatschappelijke Participatie van 4 juli 2023

Aantal gesproken inwoners
Na het indelen van de inwoners in bovengenoemde routes zijn wij begonnen met het spreken van de inwoners.
Wij hebben gekozen om te starten met de groep van wie wij verwachten dat zij de minste belemmeringen hebben en binnen een korte termijn kunnen starten met activering.
Deze inwoners zijn geselecteerd op de route waar zij in zitten, dit betekent dat wij met de mensen die in route A en B zitten begonnen zijn.

Naast de inwoners die wij naar aanleiding van de eerste screening zijn gaan spreken is er ook een toename geweest van het aantal inwoners dat wordt aangemeld door de collega's van team inkomen en de collega's van het Werkgeversservicepunt (WSP).
Het gaat hier om inwoners die tijdens de gesprekken met de consulenten inkomen of de consulenten van het WSP aangeven hulp nodig te hebben om te worden geactiveerd of inwoners die vanuit trede 3 en hoger in trede 1 of 2 terecht komen. Ook zijn er inwoners die zichzelf melden omdat ze hulp nodig hebben om geactiveerd te worden.
Uiteindelijk zijn er over de periode september 2022 tot en met juni 2024 totaal **543** mensen gesproken. Met al deze mensen is een uitgebreid gesprek gevoerd waarin de participatieconsulent kennis maakt met de inwoner en er een uitgebreide uitvraag op alle leefgebieden wordt gedaan. Er wordt met de inwoner dan een plan gemaakt over hoe zij geactiveerd kunnen worden.

Resultaat gesprekken
Van de gesproken inwoners zijn er over de periode september 2022 tot juni 2023 **78** daadwerkelijk geactiveerd door de participatieconsulenten. Over de periode juni 2023 tot juli 2024 zijn dit er **119** geweest. In onderstaande grafiek is uiteengezet op welke wijze zij maatschappelijke participeren. Zij doen bijvoorbeeld aan mantelzorg, vrijwilligerswerk of een dagbesteding. Daarbij is er ook een aantal mensen zelf gaan zoeken naar een activiteit of bleek al actief te zijn als vrijwilliger, mantelzorger of heeft een dagbesteding.

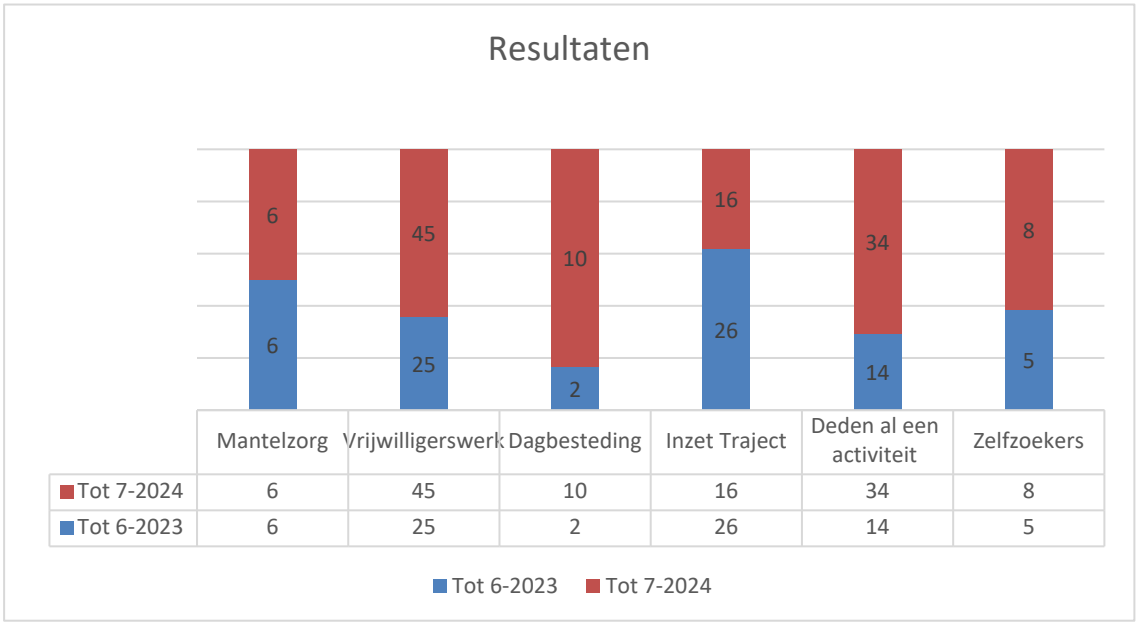

Dagbesteding
Dagbesteding betreft een minimale activiteit, dit is kleinschalig en kan bijvoorbeeld bestaan uit het contact leggen met mensen, een keer een boodschap voor de buren doen of met iemand een avondje meegaan.

Mantelzorg
Het verschil tussen dagbesteding en mantelzorg is dat mantelzorg meestal langdurige en intensiever is. Het gaat bij mantelzorg om verzorging of hulp bij dagelijkse activiteiten voor familie, vrienden of buren.

Door mantelzorg kan de ander zich redden, thuis blijven wonen en meedoen aan de samenleving. De hulp gaat verder dan vrijwilligerswerk of de hulp die huisgenoten aan elkaar geven.

Vrijwilligerswerk
Vrijwilligerswerk is onbetaald en onverplicht werk voor anderen of voor de samenleving. Vrijwilligers werken vaak voor onbekenden, via een goed doel of vrijwilligersorganisatie. Met betrekking tot het plaatsten van de vrijwilligers werken wij veel samen met Welzijn Rijswijk. Zo melden wij de inwoners aan bij Rijswijk doet of de inwoner meldt zichzelf aan. Rijswijk Doet helpt de inwoners met het zoeken naar vrijwilligerswerk.

Ook werken zij met vrijwilligerscoaches die onze inwoners een op een bijstaan in hun traject vrijwilligerswerk.

Welzijn Rijswijk	Tot 6-2023	Tot 7-2024	Totaal
Vrijwilligerscoaches	6	14	20

Individuele trajecten
Met betrekking tot de aanpak maatschappelijke participatie gaat het vooral om maatwerk, dit betekent dat we de aanpak per inwoner bepalen. Ondersteunend bij deze aanpak zijn de individuele trajecten die wij inkopen.
Door via maatwerk een individueel traject aan te kopen bij een trajectaanbieder/re-integratie bureau wordt het traject afgestemd op hetgeen de cliënt nodig heeft. Hieronder staat aangegeven hoeveel individuele trajecten er zijn ingekocht.

Traject	Tot 6-2023	Tot 7-2024	Totaal
Allehandenwerk	3	4	7
Bureau Volzin	10	2	12
Shared Value	1	3	4
Wijk Vol Waarde (basisbanen)†	10		10
Kringloop Den Haag/Werken Sterkt		4	4
Martinifabriek	2	2	6
Rataplan		1	1

Deze trajecten houden het volgende in:

† Dit betreft de pilot basisbanen welke tot mei 2024 heeft gelopen.

Allehandenwerk: Een traject van 6 maanden waarin de inwoner werk-fit of participatie-fit gemaakt wordt. Het gaat hier om een traject dat individueel als in groepsverband gevolgd worden. In het traject is sprake van maatwerk en er wordt rekening gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de inwoner.

Bureau Volzin: Een laagdrempelig participatietraject van 6 maanden dat op individuele basis en op grond van maatwerk wordt aangeboden. De inwoner wordt in dit traject begeleidt door een specialist werk en gezondheid.

Shared Value: Via dit traject krijgt een inwoner individuele begeleiding met het doel ze te laten stijgen op de participatieladder. Samen met een coach werkt de inwoner aan doelen die in een plan van aanpak worden verwerkt.

Werken Sterkt/Kringloop Den Haag: Hier worden inwoners aangemeld om aan de slag te gaan met vrijwilligerswerk. Er zijn hier verschillende afdelingen en taken waar ze voor ingezet kunnen worden. In het traject wordt rekening gehouden met wensen en beperkingen en er vindt begeleiding plaatst door 1 vaste begeleider waar regelmatig mee gesproken wordt. De inwoners krijgen in dit traject workshops om hen te stimuleren in hun persoonlijke groei.

Martinifabriek: Een traject gericht op laagdrempelige vrijwilligerswerk waarin rekening gehouden wordt met de persoonlijke omstandigheden van de inwoner.

Afhandeling trajecten basisbanen
De pilot basisbanen heeft tot 15 april 2024 gelopen.
Hoewel de individuele begeleiding door de deelnemers als waardevol werd beschouwd zijn wij in de evaluatie tot de conclusie gekomen dat de pilot zelf financieel ongunstig was en een beperkte maatschappelijke impact had. De activiteiten en de begeleiding zijn vergelijkbaar met hetgeen wij als gemeente zelf in huis hebben of dat door andere (subsidie)partners in de stad voor lagere kosten wordt aangeboden.
De Participatieconsulenten begeleiden de deelnemers van de pilot intensief en zijn via groepsbijeenkomsten met hen aan de slag gegaan.
Een van de positieve effecten van de pilot was dat de deelnemers een vrijwilligersvergoeding ontvingen welke zij gezamenlijk hebben ingezet voor een gezondere leefstijl. Om de impact voor de deelnemers daarom zoveel mogelijk te beperken hebben wij ervoor gekozen om de vrijwilligersvergoeding door te betalen tot en met 31 december 2024.

Voortgang
Wat tijdens de eerste gesprekken naar voren blijft komen is dat meeste inwoners gemotiveerd zijn om iets te gaan doen. Daarbij komt er naar voren dat er wel bij de gehele groep sprake is van multiproblematiek. Het gaat hier om verschillende problemen zoals schulden, lichamelijke of psychische klachten en/of problemen met de kinderen.
In veel gevallen kunnen de inwoners daarom niet direct geactiveerd worden omdat zij eerst met deze problemen aan de slag moeten gaan.

Om de belemmeringen voor activering weg te nemen verwijzen de consulenten de inwoners naar andere gemeentelijke afdelingen om aan de problemen te werken. Het gaat hier om verwijzingen richting team Inkomen voor aanvullende inkomensvoorzieningen, naar het FSP voor hulp bij schulden, naar de WMO voor het aanvragen van ondersteunende

voorzieningen en naar het Sociaal Wijkteam voor extra ondersteuning. De inwoners worden ook naar het Werkgeversservicepunt verwezen voor het zoeken naar werk en de overige dienstverlening die het WSP biedt, zoals ondersteuning bij het aanvragen van een voorziening voor arbeidsbeperkten.
De participatieconsulenten blijven na deze eerste gesprekken in gesprek met de inwoners via voortgangsgesprekken waarbij er per inwoner bekeken wordt welke stappen er verder gezet kunnen worden. Het aantal voortgangsgesprekken dat daarna met de inwoners gevoerd wordt verschilt per inwoner. Zoals hierboven al is aangegeven is een grote groep aan de slag gegaan met een activiteit en een andere groep is aan de slag gegaan met het werken aan de belemmeringen. Deze inwoners zitten nu in de caseload van de participatieconsulenten.

Interessant daarbij is dat de participatieconsulenten een caseload hebben die niet alleen uit de inwoners uit trede A of B bestaan maar dat er ook inwoners uit trede C en D in hun caseload zitten.
Dit komt aan de ene kant omdat er ook inwoners uit een andere trede via het werkgeversservicepunt en team inkomen bij de participatieconsulenten terecht komen. Daarbij komt er uit de gesprekken veel multiproblematiek naar voren waarbij we moeten concluderen dat zij tijdens de eerste screening in een verkeerde trede zijn geplaatst, het kan zijn dat belemmeringen die bij ons bekend waren verergerd of juist opgelost zijn.
Het gaat hier immers om een groep inwoners die soms jaren niet zijn gesproken over hun activering.

Momenteel zijn wij ons dienstverleningsmodel aan het ontwikkelen en hebben besloten dat een full time participatieconsulent tussen de 70 – 90 inwoners effectief kan begeleiden. Momenteel werken wij met 3 consulenten en zijn bezig om de caseload te schiften zijn om te bekijken welke inwoners actief begeleid kunnen blijven door de participatieconsulenten.

Naar aanleiding van de motie “Iedereen doet mee” werken wij op dit moment met drie participatieconsulenten. Omdat er in de motie specifiek aangegeven wordt dat er voor de periode 2022-2025 twee extra participatieconsulenten ingezet worden in plaats één consulent zoals in de kadernota was voorgesteld betekent dit dat er financiering is voor drie consulenten tot 1 januari 2026. Dit betekent dat we vanaf 1 januari 2026 teruggaan naar één participatieconsulent. De komende tijd zal uitwijzen of dit voldoende zal zijn.

Doorstroom en uitstroom
Sinds wij gestart zijn met de aanpak van de maatschappelijke participatie is gebleken dat de resultaten positief zijn. In de raadsinformatiebrief van juli 2023 hebben wij de Raad gemeld dat de 1-op-1- aandacht en de positieve benadering waarbij uitgegaan wordt van hetgeen een inwoner kan in plaats van focus op belemmeringen een positief effect heeft op de motivatie van de inwoners.
In de periode tot juni 2023 kwam dit vooral tot uiting in een toename van het aantal parttime arbeidscontracten die inwoners in trede 1 en 2 zijn aangegaan. In de periode tot juli 2024 zijn hebben wij daarnaast ook 20 inwoners laten uitstromen naar werk via de aanpak maatschappelijke participatie.

Samenwerking
Vanaf het begin van de aanpak maatschappelijke participatie is gebleken hoe belangrijk de samenhang en de samenwerking tussen de verschillende afdelingen is.
Wat van grote waarde is gebleken is het feit dat de consulenten nu gezamenlijk op een locatie aan de Steenplaetsstraat zitten. Dit betekent dat de lijntjes tussen de consulenten van het werkgeversservicepunt, het financieel servicepunt, de afdeling inburgering en de afdeling inkomen kort zijn en er snel geschakeld kan worden. Door zaken op elkaar af te stemmen kan de beste dienstverlening voor de inwoners gerealiseerd worden en wordt voorkomen dat de afdelingen naast elkaar in plaats van samen werken voor de inwoners.
Via het programma Aandacht werkt wordt deze samenwerking in de komende periode verder uitgediept.

Monitoring
Met betrekking tot de aanpak maatschappelijke participatie is het van groot belang om te monitoren wat nu de resultaten van deze aanpak zijn en in samenwerking met het WSP zijn wij hiervoor het dashboard aan het inrichten.

Conclusie
Er hebben in totaal 543 eerste gesprekken plaatsgevonden in het kader van de aanpak maatschappelijke participatie. In deze eerste gesprekken zijn de leefgebieden uitgevraagd en is er bekeken hoe en op welke manier deze inwoners geactiveerd kunnen worden.
De eerste resultaten laten zien dat van alle 543 inwoners die gesproken zijn er al 197 daadwerkelijk geactiveerd zijn en er zijn 20 inwoners zijn uitgestroomd richting werk. Met de inwoners die geen activiteit doen vinden regelmatig voortgangsgesprekken plaatst. Tijdens deze voortgangsgesprekken wordt er bekeken welke belemmeringen er weggenomen moeten worden voordat zij ook kunnen activeren.
Momenteel komen wij op een punt dat het begeleiden en motiveren van de inwoners die reeds gesproken zijn prioriteit krijgt en er minder ingezet wordt op de eerste gesprekken. Dit heeft te maken met het feit dat de caseloads van de participatieconsulenten vol lopen en de mensen die wij eerder gesproken hebben nu verder begeleid worden. Daarbij zijn wij gestart met de inwoners van wie wij verwachte dat ze de minste belemmeringen hebben en wij gaan de inwoners spreken van wie de afstand tot activering groter is.

Ambities 2024 en 2025
Naar aanleiding van de eerste gesprekken en de voortgangsgesprekken die gevoerd zijn bekijken wij momenteel hoelang de participatieconsulent per dossier ingezet blijft.

Wanneer een inwoner klaar is om te stijgen op de participatieladder worden zij overgedragen naar het werkgeversservicepunt. Als de inwoner op traject zit of nog aan het werken is aan de belemmeringen zal de participatieconsulent de voortgang blijven volgen.
Wanneer er vastgesteld wordt dat wat een inwoner momenteel doet het hoogst haalbare is zal er een keuze gemaakt moeten worden hoelang de participatieconsulenten ingezet blijven. Dit betekent dat er een grote groep inwoners over blijft waaruit naar voren komt dat er ook na inzet van de participatieconsulenten geen verdere acties mogelijk zijn of dat de acties die nog in te zetten zijn onvoldoende resultaat kunnen bereiken. Dit komt door het klantenbestand waar we mee te maken hebben, uit landelijke onderzoeken komt namelijk naar voren dat het grootste gedeelte van de inwoners in de bijstand niet in staat zal zijn om (full time) te werken. Ook is er sprake van beperkte middelen omdat het participatiebudget ontoereikend is om alle inwoners deze dienstverlening aan te bieden..

Met betrekking tot de ambities voor 2024 en 2025 zijn deze nauw verweven met het programma Aandacht werkt. In het programma zijn wij bezig om te bekijken hoe we het gehele klantenbestand van inwoners met een uitkering in Rijswijk in beeld kunnen krijgen. Deze ambitie is ook een van de ambities van maatschappelijke participatie. De inwoners uit trede 1 en 2 moeten een eerste keer gesproken worden om te bekijken of zij daadwerkelijk kunnen participeren of op dit moment al het voor het hun maximaal haalbare doen.

Onze ambities voor 2024 en 2025 zijn als volgt:
- De prioriteit voor de periode 2024 tot en met 2025 ligt bij de begeleiding van de inwoners die eerder gesproken zijn en die inmiddels aan de slag zijn gegaan met hun belemmeringen. Deze inwoners worden via voortgangsgesprekken verder gemotiveerd en ondersteund.
- De ambitie daarbij is om in 2024 en 2025 in samenhang met het programma Aandacht Werkt alle inwoners ingedeeld op trede 1 en 2 te spreken dan wel in beeld te brengen.

- We geven maatschappelijke participatie een nadrukkelijke rol tijdens de beginfase van de bijstandsuitkering. Omdat actieve aandacht werkt wordt deze gelijk ingezet om doorstroom op de participatieladder te bereiken. Dit betekent dat nieuwe inwoners die in trede 1 en 2 in de bijstand stromen direct worden opgepakt door de participatieconsulenten.

- In 2024 en 2025 gaan wij ons dienstverleningsmodel vastleggen waarbij we tot een product maatschappelijke participatie komen. Hierin gaan wij bepalen hoelang en wanneer de participatieconsulent op een dossier blijft worden ingezet. We maken daarbij de keuze of onze dienstverlening voor bepaalde groepen actief of reactief wordt. Omdat het participatiebudget in de laatste jaren is afgenomen betekent dit dat wij in 2024 en 2025 keuzes moeten maken hoe wij de budgetten maximaal kunnen benutten voor de inwoners.

- Wij gaan ons nazorg proces met betrekking tot de maatschappelijke participatie optimaliseren en gaan daarbij doelen stellen over hoelang de participatieconsulent ingezet blijft.